

Vad är egentligen sant?

En diskussions - och analysövning

En fördjupningsövning

Målgrupp: Övningen kan anpassas till gymnasieelever, men också till studiecirkelledare eller deltagare i en studiecirkel

Syfte: Syftet med övningen är att diskutera, analysera och reflektera kring vanliga myter om svenskt bistånd för att öka transparensen och förståelsen för biståndskedjan och få en nyanserad bild av internationellt bistånd.

Mål: Målet med den här övningen är att öva sig i källkritik, utveckla källkritisk kompetens samt fördjupa sina kunskaper om internationellt bistånd och dess positiva effekter.

Tidsåtgång: 60–180 min

Koppling till styrdokumentet: I styrdokumentet för gymnasieskolan, **Läroplan för gymnasieskolan 2025 (GY25)** och ämnesplanerna, nämns svenskt bistånd, internationalisering och globala perspektiv som en del av utbildningens värdegrund och uppdrag.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor

Läroplanens inledande delar i gymnasieskolans uppdrag: Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna

verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet.

Metod och material: Gruppdiskussion, praktiskt arbete, dialogpedagogik

www.openaid.se och www.sida.se är trovärdiga och användbara källor för detta arbete. Openaid är ett fönster in i insatshanteringen och ett utmärkt exempel på svensk transparens. Openaid är öppen data om det svenska biståndet och en ständigt uppdaterad översikt över alla kostnader och alla globala insatser som svenska skattemedel går till.

LÄRARHANDLEDNING

INTRODUKTION

Börja med att gå in på följande sida på Openaid för att få en överblick över svenskt utvecklingssamarbete:

[Startsida | Openaid](#)

Svara på frågorna:

1. Vilka är de största samarbetsländerna?
2. Vilka är de fem största sektorkategorierna för svenskt bistånd 2024
3. Vilka är de fem största myndigheterna och departement som Sida samarbetar med?

Ledare för studiecirkelledarnas fortbildning (eller lärare) inleder med att berätta om varför det är viktigt att prata om myter kring bistånd, men också myter i allmänhet, samt hur detta kan påverka opinionen. (Här kan man exempelvis läsa både på Globalportalen och Diakonia om myter knutna till bistånd.)

Denna del bör inte vara längre än 15 minuter.

Därefter kan ledaren/läraren välja ut ett par myter om bistånd (till exempel från Concords hemsida) och verkligen fördjupa förståelsen kring varför det är så mycket mer komplext att prata om bistånd än att förenkla verkligheten genom myter. Här kan man exempelvis ta hjälp av forskningen och statistiken på Sidas hemsida (de flesta i Sverige är positivt inställda till bistånd [Opinion om biståndet | Sida](#)).

GRUPPARBETE

- a. Ledaren/läraren delar in gruppen om 3-4 personer. Varje grupp får ett påstående, en myt om bistånd (OBS! vid det här laget har de INTE sett Concords sida om 10 myter och fakta om bistånd).
- b. Exempel på myter hämtade från Concords hemsida:
 - "Biståndet är ineffektivt och ger inget resultat."
 - "Länderna i Afrika har fått bistånd från oss så länge att de kan klara sig själva nu."
 - "Villkorat bistånd är bra migrationspolitik."
 - "Sveriges bistånd har blivit mycket mindre transparent."
- c. Den följande diskussionen kan utgå från allmänna frågor om myterna, exempelvis:
 - Vad tror ni ligger bakom denna konstruerade myt?
 - Vad är det som får människor att tro att detta är sant?
 - Hur undersöker du sanningshalten i denna myt? (självstudier i grupp)
 - När du har konstaterat att detta är en myt, finns det något bra sätt att framföra det till en bredare publik?

- d. Därefter redovisar varje grupp vad de har kommit fram till. De reflekterar även över hur man kan bemöta sådana påståenden med fakta och forskning.
- e. Ytterligare fördjupning: När varje grupp redovisat klart kan läraren/ledaren hänvisa till

Openaid och be dem läsa om humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete. För att öka deltagarna förståelse kan de läsa mer här:

[Olika sorters bistånd | Openaid](#)

Be dem också ta del av följande sida:

[10 myter om internationellt bistånd – CONCORD Sverige](#) så att deltagarna nu kan fördjupa/förankra sina faktakunskaper.

Återigen blir det diskussion, denna gång i storgrupp om hur dessa myter kan påverka individens och samhällets bild av bistånd, samt hur vi med gemensamma krafter, kan påverka opinionen om biståndspolitiken i positiv riktning.

Praktisk övning

- f. Nu är det dags för den praktiska delen av övningen. Varje grupp skapar ett kort på basis av den myt som de har blivit tilldelade. På ena sidan står myten med stora bokstäver och på andra sidan några basfakta som motbevisar myten.
- g. Samla ihop alla kort och gör en kortlek av det. Antingen lägger man ut alla kort på bordet och så cirkulerar deltagarna kring korten/diskuterar myter och fakta eller så får de dra var sitt kort och ta del av andra myter/fakta som de andra grupperna har producerat.
- h. Avslutningsvis har man en stordiskussion om:

- Egna reflektioner kring övningen.
- Egna reflektioner om bistånd. Har övningen och Openaids innehåll påverkat min uppfattning om bistånd? (Folkbildningstanke – den pedagogiska tanken om utmanande och kompletterande innehåll är central här)